

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาของไทยในอดีตที่ผ่านมา ระบบและโครงสร้างทางการศึกษาที่เข้าใจว่าเอื้อต่อการพัฒนาประเทศนั้น แท้ที่จริงแล้วเป็นเพียงการผลิตกำลังคนให้กับภาคธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ที่มุ่งสร้างความเจริญเติบโตของภาคเศรษฐกิจเท่านั้น ซึ่ง นิธิ เอียวศรีวงศ์ (อ้างอิงใน กัลยาณี ภูมิพรเทพ. 2541 : 29) ได้เคยวิพากษ์การศึกษาไทยไว้ว่าเป็นเพียงแค่เครื่องมือเตรียมคนเข้าสู่โรงงาน การศึกษาทำให้เกิดการละทิ้งชุมชน ละทิ้งถิ่นฐาน การศึกษาไม่สามารถนำไปสร้างฐานของชุมชนท้องถิ่นทั่วประเทศ ให้มีความเข้มแข็งได้ ส่งผลให้ประเทศไทยต้องประสบกับภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ซึ่งสถานะดังกล่าวนี้ ได้ส่งผลกระทบต่อแก่ชีวิต และสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนชาวไทยในปัจจุบันอย่างกว้างขวาง และผลกระทบดังกล่าวนี้จะมีต่อเนื่องยาวไปอีกในอนาคต สาเหตุของปัญหาดังกล่าวข้างต้น เกิดขึ้นเนื่องจากหลักสูตรการศึกษาของประเทศ ยังไม่สามารถพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมวิชาการ ได้ติดตามผลและดำเนินการวิจัย เพื่อการพัฒนาหลักสูตรมาโดยตลอด ผลการศึกษาพบว่า หลักสูตรการศึกษาไทยที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนานกว่า 10 ปี คือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มีข้อจำกัดอยู่หลายประการ เช่น การกำหนดหลักสูตรจากส่วนกลางไม่สามารถสะท้อนสภาพความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาและท้องถิ่นได้ การนำหลักสูตรไปใช้ยังไม่สามารถสร้างพื้นฐานในการคิดสร้างวิธีการเรียนรู้ให้คนไทยมีทักษะในการจัดการและทักษะในการดำเนินชีวิต ไม่สามารถเผชิญปัญหาสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่สามารถส่งเสริมให้สังคมไทยก้าวไปสู่สังคมความรู้ได้ทันการณ์ (ถวัลย์ มาศจรัส. 2545 : 61-63) ด้วยเหตุดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แทนหลักสูตรการศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ตั้งแต่วันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นการปฏิรูประบบการจัดการทำหลักสูตรการศึกษาของไทย เพราะรูปแบบของการจัดทำหลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัด

ในสองระดับ คือ หลักสูตรแกนกลางของประเทศซึ่งมีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาคุณธรรม ของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขีดความสามารถในการแข่งขัน สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข บนพื้นฐานของความเป็นไทย และความเป็นสากล ซึ่งหลักสูตรแกนกลางนี้จะเป็นกรอบและทิศทาง ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 1) เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 74 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้การดำเนินการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการกระจายอำนาจให้สถานศึกษา เป็นผู้จัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนด และเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน ตลอดจนเพื่อสนองความถนัด ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน ให้เกิดการพัฒนาเต็มศักยภาพ เพื่อให้การจัดหลักสูตรและการใช้หลักสูตรเกิดผลอย่างแท้จริง หลักสูตรสถานศึกษาจึงประกอบด้วย การเรียนรู้ทั้งหมด และประสบการณ์อื่น ๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้องทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงาน สถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น (ถวัลย์ มาศจรัส. 2545 : 2-3) เพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสองประการ คือ

- 1) การพัฒนาเด็กให้เกิดความสนุกสนานและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้มีทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ ในการอ่านออกเขียนได้ ส่งเสริมจิตใจที่อยากรู้อยากเห็น มีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคมและวัฒนธรรม
- 2) สร้างให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจแบบมีข้อมูลเป็นอิสระและเข้าใจในความรับผิดชอบ (กรมวิชาการ. 2545 : 116)

หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติของการศึกษา ครูผู้สอนจึงต้องปรับปรุงกระบวนการสอน และประเมินผลการสอนของตน เพื่อสนองตอบความต้องการของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงรวมทั้งผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 1-2) ซึ่งการจัดทำหลักสูตรให้อิสระแก่ครู คณาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาได้มีอิสระทางความคิด ในการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความเป็นจริงของชีวิตแต่ละท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 นี้ สถานศึกษาจะต้องนำสาระและ

มาตรฐานการเรียนรู้ไปจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษาให้มีรายละเอียดของแต่ละกลุ่มสาระ
ครบถ้วนตามมาตรฐานที่กำหนด ในสัดส่วนประมาณร้อยละ 70 และให้สถานศึกษาจัดทำ
รายละเอียดสาระการเรียนรู้อีกประมาณ ร้อยละ 30 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหา
ในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ.
2545 : 10-12) ดังนั้นการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลว
นั้นขึ้นอยู่กับครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติ
โดยตรงและเป็นกำลังสำคัญหลักที่จะเป็นผู้นำหลักสูตรดังกล่าวไปใช้ให้มีประสิทธิภาพ และ
เกิดประสิทธิผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนซึ่งถ้าหากกลุ่มบุคคลดังกล่าวขาดความรู้ความ
เข้าใจในการจัดทำหลักสูตรอย่างถ่องแท้แล้วหลักสูตรสถานศึกษาก็ไม่บรรลุวัตถุประสงค์
ตามที่ต้องการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2546 : บทนำ)

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษานี้ได้ดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม เมื่อกระทรวง
ศึกษาธิการได้มีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ในชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
ในโรงเรียนเครือข่ายพร้อมกันทั่วประเทศ จำนวน 1,805 โรงเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 เป็น
ต้นไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 5) ดังนั้นในปีการศึกษา 2545 กระทรวงศึกษาธิการ
จึงได้ดำเนินการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนเครือข่ายทุกโรงเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจในการ
จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางที่หลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนด โดยต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
ตามองค์ประกอบของกรมวิชาการใน 7 ลักษณะ คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร รายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรม
พัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดประเมินผล (กรมวิชาการ. 2545 :
3-4) จนโรงเรียนเครือข่ายสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้ทุกโรงเรียน ซึ่งจากการ
ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายพบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษา
กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน โดยกำหนดวิสัยทัศน์
จากผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และภารกิจสอดคล้องกับการปฏิบัติงาน
ของสถานศึกษา การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์กำหนดตามปัญหาของนักเรียนและ
ความต้องการของชุมชน กำหนดโครงสร้างหลักสูตรได้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และกลุ่มสาระ
เหมาะสมกับมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
เพื่อมุ่งปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์ต่อสังคมตอบสนองความต้องการและ

เหมาะสมกับวุฒิภาวะเด็ก ส่วนข้อเสนอแนะ ควรมีการอบรม สัมมนาแลกเปลี่ยนความคิด เรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้มากกว่าเดิมและผู้บริหารควรให้ความสนใจในการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาและใส่ใจกับการจัดการเรียนการสอนของบุคลากร ในโรงเรียนให้มากขึ้น จากการศึกษาผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรน้อย และ ไม่สามารถที่จะทำหลักสูตรได้ (สวัสดี ศรีคุ้มเหนือ. 2547 : บทคัดย่อ) และครูมีความรู้ เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไม่ชัดเจน ดำเนินการจัดทำไม่ครบกระบวนการ ทำให้ หลักสูตรที่จัดทำขึ้นไม่มีคุณภาพ (นิวัติ บุญมี. 2547 : บทคัดย่อ) ซึ่งจากผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่าครูมีปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ ยังไม่สามารถจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ มีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศในปีการศึกษา 2546 ซึ่งสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่าง ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สามารถนำมาใช้จัดการเรียนการสอน ให้ทันเปิดภาคเรียนในปีการศึกษา 2546 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ได้รับทราบนโยบาย และกำหนดไว้ในพันธกิจข้อที่ 4 คือ ส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาและกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยมีเป้าประสงค์ เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งมีหลักสูตรที่เหมาะสม และมีกระบวนการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนา คุณภาพของผู้เรียน ได้ดำเนินการจัดอบรมให้ความรู้กับคณะครูทุกคนในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อให้สามารถนำความรู้ ไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของตนเอง ผลจากการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินการ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามกลยุทธ์พบว่า ร้อยละของสถานศึกษาที่มีการใช้ และพัฒนา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาได้เหมาะสมกับการปฏิรูป การเรียนรู้ และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เท่ากับร้อยละ 60 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ คือร้อยละ 100 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1. 2548 : 8) จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษายังมีปัญหา เพื่อให้ ทราบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับระดับปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ผู้วิจัยในฐานะ ผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความสนใจที่จะวิจัยปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของ ข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามความเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามความเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

1. ข้าราชการครูที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
2. ข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งวิจัยระดับปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยใช้แนวคิดภายใต้การดำเนินงานการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของกรมวิชาการตามองค์ประกอบใน 7 ด้าน (กรมวิชาการ. 2545 : 21-25) ดังนี้

1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย
2. ด้านการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์
3. ด้านการกำหนดโครงสร้างหลักสูตร
4. ด้านการกำหนดรายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้
5. ด้านการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
6. ด้านการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้
7. ด้านการวัดผลประเมินผล

ขอบเขตของารวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา 2548 จาก 326 โรงเรียน แยกเป็นครูจำนวน 4,087 คน และ ผู้บริหาร จำนวน 326 คน รวมทั้งสิ้น 4,413 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 529 คน จาก 177 โรงเรียน แยกเป็นครูผู้สอน จำนวน 352 คน และ ผู้บริหาร จำนวน 177 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ตามสัดส่วนของสถานภาพและขนาดสถานศึกษาจากทุกอำเภอ

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู ซึ่งได้จำแนกดังต่อไปนี้

3.1.1 สถานภาพ จำแนกเป็น

- 1) ผู้บริหาร
- 2) ครู

3.1.2 ขนาดสถานศึกษา จำแนกเป็น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546 : 2)

- 1) สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวนนักเรียนไม่เกิน 300 คน
- 2) สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียนเกินกว่า 300 คนขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ใน 7 ด้าน ดังนี้

- 3.2.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย
- 3.2.2 ด้านการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 3.2.3 ด้านการกำหนดโครงสร้างหลักสูตร
- 3.2.4 ด้านการกำหนดรายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 3.2.5 ด้านการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 3.2.6 ด้านการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้
- 3.2.7 ด้านการวัดผลประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรค หรือทำให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก รวมทั้งแนวทางที่จะจัดการเรียนรู้ และประสบการณ์อื่น ๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียนและกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จากจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่ต้องการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย หมายถึง ปัญหาในการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน การกำหนดภารกิจของโรงเรียน การกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน และการให้ชุมชนเข้าร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าประสงค์ ของโรงเรียน

1.2 ด้านการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง ปัญหาในการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน การจัดทำเครื่องมือวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การสร้างเกณฑ์วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และการให้ชุมชนเข้าร่วมกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1.3 ด้านการกำหนดโครงสร้างหลักสูตร หมายถึง ปัญหาในการกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐาน การกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม การกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนสำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนสำหรับแต่ละช่วงชั้น

1.4 ด้านกำหนดรายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หมายถึง ปัญหาในการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี/รายภาค การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี/รายภาค การกำหนดเวลาเรียนและจำนวนหน่วยกิต การจัดทำคำอธิบายรายวิชา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ และการจัดทำแผนการเรียนรู้

1.5 ด้านการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง ปัญหาในการกำหนดเวลาเรียนสำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การกำหนดรูปแบบกิจกรรมสำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การกำหนดเกณฑ์การตัดสินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการจัดทำเอกสารหลักฐานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1.6 ด้านการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ หมายถึง ปัญหาในการจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ การจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดทำสื่อเพื่อพัฒนาส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดทำและจัดหา

แหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น/ชุมชนเข้าร่วมจัดการเรียนรู้

1.7. ด้านการวัดผลประเมินผล หมายถึง ปัญหาในการจัดทำเครื่องมือวัดผล การเรียนรู้ การจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติสำหรับการวัดผลประเมินผล การจัดทำ เอกสารหลักฐาน การวัดผลประเมินผล และการกำหนดวิธีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง

2. หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง แผนหรือแนวทาง หรือข้อกำหนดในการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นตามแนวทางที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดเพื่อที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคล พัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน

3. ข้าราชการครู หมายถึง ข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ ดังนี้

3.1 ครู หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่สายผู้สอน ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้รักษาการ ในตำแหน่งดังกล่าวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

4. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 326 โรง

5. ขนาดสถานศึกษา หมายถึง เกณฑ์ที่ใช้แบ่งสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ออกเป็นขนาดต่าง ๆ (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546 : 2) ดังนี้

5.1 สถานศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ตั้งอยู่ในเขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีจำนวนนักเรียน 301 คนขึ้นไป

5.2 สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ตั้งอยู่ในเขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 300 คน

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 หมายถึง หน่วยงานที่ทำหน้าที่ คอยบริการและติดต่อประสานงานระหว่างสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานกับสถานศึกษาใน สังกัด ซึ่งมีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 5 อำเภอ และ 2 กิ่งอำเภอ ประกอบด้วย อำเภอ เมืองมหาสารคาม อำเภอกันทรวิชัย อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอเชียงยืน อำเภอแกลง กิ่งอำเภอ กุฉินารายณ์ และกิ่งอำเภอชื่นชม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นสารสนเทศสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ในการส่งเสริม พัฒนา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
ให้มีประสิทธิภาพ มีความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY